

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО КИТАЙСКИ ЕЗИК ЗА ПОСТИГАНЕ НА НИВО В1

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по *китайски език* в първи гимназиален етап на средната образователна степен е насочено към овладяване на основни знания, умения и отношения, свързани с изграждането на комуникативни компетентности на ученика и с общуването.

Тази учебна програма е продължение на учебната програма за VIII клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език и е предназначена за обучение на ученици в IX и X клас за постигане в края на X клас на ниво В1 по Общата европейска езикова рамка или съответната степен на владеене на китайски език – ниво 3 на Chinese Proficiency Test (HSK). Програмата позволява гъвкаво прилагане на изискванията за постигане на описаното ниво на знания и умения по китайски език в съответствие с училищния учебен план.

Тематичните области, езиковите средства, речевите и писмените дейности в програмата са съобразени с интересите, възрастта и опита на учениците. Програмата следва спираловидния принцип на повтаряемост и постепенно разширяване на знанията, уменията и компетентностите, отнасящ се за всеки клас и етап на обучение.

Очакваните резултати по четирите умения – слушане, четене, говорене и писане, се основават на Приложение № 2 към чл. 6, ал. 1, т. 2 от Наредба № 5 от 30 ноември 2015 г. за общообразователната подготовка, както и на насоките, заложи в международната програма за изучаване на китайски език, изготвена от Канцеларията за международно разпространение на китайския език и Централен офис на Институт Конфуций (Ханбан) към Министерството на образованието на КНР.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

Таблица с декомпозирани стандарти

СЛУШАНЕ	ЧЕТЕНЕ	ГОВОРЕНЕ	ПИСАНЕ
<p><u>Ученикът може:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> да разбира общо съдържанието и да извлича най-същественото в кратки послания, обяви, съобщения, произнесени с ясна дикция и нормално темпо на речта, стандартно произношение и характерна за езика интонация; 	<p><u>Ученикът може:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> да разбира общо съдържанието и да извлича основната информация от ограничени по обем написани на стандартен език и включващи позната лексика и изучавани граматични структури, като 	<p><u>Ученикът може:</u></p> <p>При диалогична реч</p> <ul style="list-style-type: none"> да общува във всекидневни ситуации, които изискват пряк обмен на информация по познати теми; да установява контакт при изпълнението на лесни и обичайни задачи и дейности; 	<p><u>Ученикът може:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> да формулира кратки съобщения и бележки по зададена тема; да попълва формуляр с подробни лични данни, напр. CV; да води обикновена лична кореспонденция, да пише писмо или електронно

<ul style="list-style-type: none"> • да разбира често употребявана лексика и изрази по познати теми; • да проследява кратък разговор между носители на езика, като идентифицира лицата, темата на разговора, изразените мнения и чувства; • да разбира общата информация в ограничени по обем, несложни текстове; • да разбира основното от информацията от средствата за масово осведомяване, според личните си интереси; • да разбира конкретни подробности, които носят важна информация в ограничени по обем, несложни текстове; • да използва компенсаторни стратегии. 	<p>при необходимост ги препрочита;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да се ориентира и да открива необходимата полезна информация в обяви, проспекти, реклами, менюта, разписания, указания и др.; • да разбира кратки лични писма, покани и електронни съобщения, като определя изразените в тях намерения и чувства; • да разбира конкретни подробности от несложни текстове, съобщения, указания и информация; • да използва компенсаторни стратегии. 	<ul style="list-style-type: none"> • да участва в разговор, дори и да не разбира изцяло всичко, разчитайки на помощта на събеседника; • да говори по познати теми граматически коректно и сравнително гладко, макар и бавно, с паузи, с произношение и интонация, не нарушаващи разбирането; • да използва компенсаторни стратегии. <p>При монологична реч</p> <ul style="list-style-type: none"> • да прави кратко описание по познати теми; • да разказва за себе си, за настоящата си и предходна дейности, както и за бъдещи планове и намерения; • да изразява накратко лична преценка или мнение по познатата тема; • да говори сравнително гладко, макар и бавно, с паузи, с произношение и интонация, не нарушаващи разбирането, • граматически коректно; • да използва компенсаторни стратегии. 	<p>писмо с цел покана или молба, извинение, отказ, благодарност, използвайки несложни изрази и връзки;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да довършва текст по дадени начало и/или край; • да съставя текст по опорен материал (картини, снимки, реклами и др.) и по опорни точки; • да описва накратко събитие от личния си житейски опит; • да пише кратък текст с изразена лична преценка; • да съобразява вида, структурата и съдържанието на текста с поставената задача; • да употребява сравнително разнообразна и уместна лексика и да се съобразява с изучените граматични и правописни норми.
---	---	--	---

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ, ПРЕДВИДЕНО ЗА ДО 216 УЧЕБНИ ЧАСА

Тематични области	Очаквани резултати (компетентности по четирите основни умения: слушане, четене, говорене и писане)	Нови знания
<p>I. Аз и другите</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лична информация • Семейство и приятели • Външен вид, облекло, характер • Образование и интереси <p>II. Светът около мен</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моят дом, моето родно място • Моето училище – учебни предмети и дейности • Професии <p>III. Всекидневие</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моят ден • Свободно време • Любими занимания • Храни и напитки 	<p>СЛУШАНЕ Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да разбира общо съдържанието и да схваща най-същественото в кратки послания, обяви, съобщения, свързани с изучаваните тематични области; • да разбира често употребявана лексика и изрази, свързани с изучаваните тематични области; • да разбира диалози, свързани с изучаваните тематични области; • да разбира основната информация от кратки, адаптирани текстове от оригинални източници (реклами, проспекти, разписания), свързани с изучаваните тематични области; • да разбира основната информация от средствата за масово осведомяване; • да проследява кратък разговор между носители на езика, като идентифицира лицата, темата 	<p>ФОНЕТИКА Тонална система в кит. език и нейната смислоразличителна функция: правилно произнасяне на 4-те тона; Фонетични изменения на трети тон; Нулев тон; Еризация; Ясно разграничаване окончанията –n и –ng; Ясно разграничаване при произнасянето на тясно и широко „ъ“ (съотв. финалите i и e) при морфемите-думи, започващи с инициалите zh, ch, sh, r; z, c, s; Фонетични изменения на 一 и 不.</p> <p>ГРАМАТИКА I. МОРФОЛОГИЯ И СЛОВООБРАЗУВАНЕ Части на речта – морфологични характеристики:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Съществителни 2. Местоимения 3. Глаголи (пълнозначни и модални) 4. Прилагателни 5. Числителни 6. Класификатори 7. Наречия 8. Предлози 9. Следлози 10. Съюзи 11. Словообразуване на думи от различните части на речта посредством композиция.

<ul style="list-style-type: none"> • Пазаруване и мода • Транспорт <p>IV. Здраве и здравословен начин на живот</p> <ul style="list-style-type: none"> • Части на човешкото тяло • Спорт и здраве • Здравословно хранене <p>V. Природа и екология</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сезони, време, климат • Географски обекти • Растения и животни • Домашни любимци • Опазване на околната среда <p>VI. Моята родина и светът</p> <ul style="list-style-type: none"> • България, Китай страни - обща информация • Пътуване 	<p>на разговора, изразените идеи, мнения, чувства.</p> <p>ЧЕТЕНЕ Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да разбира и да извлича основната информация и най-съществените подробности от кратки писма, покани и електронни съобщения, свързани с изучаваните тематични области; • да разбира и да извлича информация и най-съществените подробности от ограничени по обем писмени текстове, написани на стандартен език и свързани с изучаваните тематични области; • да разбира и да извлича основната информация и най-съществените подробности от кратки текстове на стандартен език, като определя тема, основни моменти и действащи лица; • да се ориентира и да открива необходимата полезна информация в реклами, менюта, разписания, указания и др. <p>ГОВОРЕНЕ Ученикът може:</p>	<p>12. Словообразуване с форманти на същ.-лица: 人, 生, 员, 商, 手; предмети явления: 品, 件, 机, 器, 店, 感 и др.</p> <p>13. Субстантивация на различни части на речта с помощта на -的. Резултативни глаголи. Формантите 起, 回 и 上 (上去, 上来), 下 (下去, 下来), 进, 出, 过, 起 (起来), 出 (出来), 开 (开来, 开去), 来, 去, 着 zháo, 见, 开, 去, 掉, 光, 遍, 死; форми за (не)възможност.</p> <p>14. Редубликация на глагола и прилагателното, смислово отражение и роля.</p> <p>С включването на този материал се цели да се разшири обемът на речниковия състав усвояван от учениците, за да могат те по-пълно и свободно да се изразяват на китайски език.</p> <p>II. МОРФОСИНТАКСИС Видове синтактични конструкции</p> <p>15. Изречения с глаголно сказуемо: глагол с транзитивно значение; глагол за процес; за местоположение; за отношение; Подлог и допълнение – съотв. за субект и обект на действие, процес, местоположение, и отношение</p> <p>16. Второстепенни (факултативни) елементи на изречението: Определение – към съществително (定语); Определяемо – съществително, глагол (中心语); Предсказуемно обстоятелствено пояснение (状语) .</p> <p>17. Функции на количествените прилагателни 多 и 少. Глаголни значения.</p> <p>18. Образуване и употреба на специфични местоимения, например възвратни (自己), неопределителни (某 (某个、某一) 、有人、</p>
--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Празници и традиции <p><i>В определени уроци да има елементи и/или рубрика за културата на Китай и други региони, в които основното население говори на китайски език, както и интегрирани въпроси и теми от областта на гражданското образование и устойчивото развитие. Да има активно приложение на ИКТ в урочната дейност. Изкуствата и технологиите да са представени в дейностите.</i></p>	<p>При диалогична реч</p> <ul style="list-style-type: none"> • да установява контакт и да обменя информация, мнения и идеи при изпълнението на обичайни задачи и дейности в дома и в училище; • да общува във всекидневни ситуации, които изискват пряк обмен на информация по изучаваните тематични области; • да участва в кратък разговор по теми, свързани с неговия житейски опит; • да говори макар и бавно, с паузи, с произношение и интонация, не нарушаващи разбирането; • да прилага компенсаторни стратегии. <p>При монологична реч</p> <ul style="list-style-type: none"> • да изразява чувства, мнение, одобрение, съгласие или несъгласие със събеседника; • да прави описания по изучаваните тематични области; • да разказва за себе си, за своето минало, настояще и бъдеще; • да разказва и да прави кратки коментари, свързани с 	<p>有什么、有谁、什么都、谁都、哪里都) и др. под.</p> <p>Местоимението „колко, няколко“ 几.</p> <p>19. Обикновен и риторичен въпрос с въпросително местоимение и частицата 呢: 你干什么呢?、这件事谁不知道呢?</p> <p>20. Каузативна конструкция със служебни глаголи “使”、“让”、“叫”</p> <p>21. Конструкция със сказуемо-глагол за даване с две допълнения: S 把 A 给 B. Подлог- субект на даване. Дополнение за предмет на даването. Дополнение на получателя.</p> <p>22. Конструкция с глаголи, въвеждащи и оценяващи информацията. (他想我不知道。)</p> <p>23. Конструкция с глагола 有.</p> <p>24. Изразяване на сравнение посредством 没有: A 没有 B(那么)+形容词.</p> <p>25. Серийна конструкция с два глагола (连动句): варианты 他病不能来学校; 妈妈上街买菜了</p> <p>26. Конструкция за съществуване / поява (2) :方位词 + 谓语 + 了/过来(去) + (数量词组) + 主语. Понятие за постпозитивен субект и препозитивен елемент за място и време.</p> <p>27. Редубликация на прилагателно: 形容词的重叠. Сказуемни и определителни функции.</p> <p>28. Видове препозитивно сказуемно обстоятелствено пояснение (状语): ...+地+谓语.</p> <p>29. Видове постпозитивно сказуемно определение (补语) (2):...谓 语+得+形容词 или др. словосъчетания.</p>
--	---	---

	<p>изучаваните тематични области;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да говори макар и бавно, с паузи, с произношение и интонация, не нарушаващи разбирането; • да прилага компенсаторни стратегии. <p>ПИСАНЕ Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да попълва формуляр с подробни лични данни, напр. CV; • да пише текст, лично и електронно писмо по изучаваните тематични области; • да създава писмен текст в съответствие с изучаваните тематични области и свързан с истории и случки от житейския си опит с помощта на опорни точки/въпроси <p>Всеки писмен текст трябва да е с обем в рамките на 100-120 думи.</p>	<p>30. Конструкция с глагола <i>ба</i> (把字句(4): „свързвам / отделям А с/от В“ (把 А 同 (和, 与, 跟) В 统一起来/分开来).</p> <p>31. Особенности на словообразуването на числата над 10 хиляди китайския език.</p> <p>32. Каузативна конструкция (兼语句(2): с главно сказуемо пълнозначни глаголи “派”、“命令”、“吩咐”、“禁止”、“请求”.</p> <p>33. Съотнасяне на две паралелни действия, състояния, характеристики чрез съпоставителните съюзи 既 ... 又...</p> <p>34. Образование и употреба на специфични местоимения, например възвратни (自己), неопределителни (某 (某个、某一)、有人、有什么、有谁、什么都、谁都、哪里都) и др. под.</p> <p>35. Конструкцията 连 А 都/也 (不/没) V, 何况 В 呢 за емфаза на обекта в контрастно сравнение.</p> <p>36. Изразяване на непосредствена последователност на две действия с конструкцията: 一... 就 ...</p> <p>37. Промяна на степен вследствие на промяна на обстоятелства: 越 ..., 越 ...</p> <p>38. Глаголни класификатори за кратност на съответното действие – специализирани (专用动量词): 次、回、遍、趟、顿、阵、番、遭、场、下; като функция на същ.: (借用动量词): 洗一水、打一针、画一笔、咬一口; като форма на гл. 看一看、摸一摸、听一听.</p> <p>39. Конструкции с глаголи за насочено движение в пространството и времето с втори елемент 到;</p>
--	--	--

		<p>40. Конструкция с глаголи от модела “V 在” с допълнение за местоположение „А се намира на място В“ „A(放)在 В“;</p> <p>41. Конструкция за преместване с глаголи от модела “V 在” с две допълнения с предлога <i>ba</i> (把字句(1)):“ 把 А поставям, премествам на място В” „把 A(放)在 В“;.</p> <p>42. Сравнителна конструкция с предлога 比 със сказуемо-прилагателно с постпозитивно количествено определение: А 比 В+形容词+数量补语</p> <p>43. Постпозитивни сказуемни определения V/A 得- (饿得不行) и модификатори (好极了) за степен на признака (程度补语).</p> <p>44. Резултативни глаголи. Форми за възможност и невъзможност.</p> <p>45. Конструкция с глагол за даване с предлога <i>ba</i> (把字句(2)): 把 А 给 В “давам А на В“.</p> <p>46. Конструкция със сказуемното за отношение 是.</p> <p>47. Емфатична конструкция за смислово обособяване на синтактични елементи 是...的.</p> <p>48. Сравнителна конструкция за сходство или тъждество: А 跟 (和)В(不)一样</p> <p>49. Аспектуалният експериментивен показател за минало време и свършен вид 过.</p> <p>50. Аспектуалният перфективен показател за свършен вид и минало еднократно време или промяна на ситуацията 了.</p> <p>51. Конструкция за съществуване и появяване – постпозитивен субект в препозитивно място или време.</p>
--	--	--

52. Конструкции за близко бъдеще време: (就、快)要 了;
53. Настояще продължително действие или състояние: 正在+谓语+着+呢
54. Конструкция с последователни съчинени съждения: „не само..., но и ... “ (不但...而且...)
55. Едновременност на действия и състояния: 又...又...; 一边... 一边...; 一面... 一面...;
56. Изречения със страдателен залог с граматически маркери: 受事者+被(让、给、叫)+施事者+谓语+了 (杯子被他打破了)
57. Изречения със страдателно значение без граматически маркери: 受事者+谓语+了 (机器修好了)
58. Изразяване на хипотетични причинно-следствени и отстъпителни отношения с конструкцията 如果...就...

III. ПИСАНЕ И ПРАВОПИС

59. Изписване на морфемите-думи според фонетичната азбука „пинин“; Заучаване на 235 основни елементи и ключове за съставяне на китайските йероглифи.
60. Видове йероглифи според структурата им – Шестте категории (六书): пиктограми (象形), указателни (идеограми) (指事), асоциативни комплекси (съставни идеограми) (会意), видоизменени (转注), заимствани (假借) и фоноидеограми (形声);
61. Структура на йероглифите, тип идеофонограми – смислови ключове и фонетици;
62. Основни черти; ред на изписване на чертите в йероглифа (чергоред);

		<p>63. Пунктуационни особености и графично оформление на текста.</p> <p>III. ЛЕКСИКА Включва основни лексикални единици по предвидените от програмата тематични области.</p> <p>Основни тематични групи на лексиката:</p> <ul style="list-style-type: none"> 64. държави, националности, езици; 65. чувства, емоции; 66. задължения и отговорности; 67. здравословно състояние и медицински услуги; 68. магазини, услуги; 69. обществени сгради; 70. заведения за хранене; 71. природни явления, метеорологично време; 72. ваканция, туризъм и пътуване; 73. транспортни средства; 74. културни и исторически забележителности в България и КНР; 75. празници и традиции в България и КНР. <p>Включват се формули на речевия етикет: поздрав, обръщение, представяне, запознаване, сбогуване, извинение, съгласие/несъгласие, благодарност, молба, покана, поздравление, пожелания за празници, предложения и планиране на съвместна дейност, желаниа и предпочитания, мнения и препоръки, преценка и изводи, разказване и описание, съпоставителна характеристика.</p>
--	--	--

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове в IX клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език – 144 часа

Годишен брой часове в X клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език – 72 часа

Годишен брой часове в X клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език – 72 часа

Годишен брой часове в XI клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език – 72 часа

Годишен брой часове в XII клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език – 62 часа

За нови знания	50%
За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности	45%
За контрол и оценка	5%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки за учебен срок	IX клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език	X клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език
Устни изпитвания и участие в работа в клас	минимум 3 оценки	минимум 2 оценки
Писмени домашни работи	минимум 2 оценка	минимум 1 оценка
Контролна работа	1 оценка	1 оценка
Класна работа	1 оценка	1 оценка
Работа по проекти	1 оценка	1 оценка

Текущи оценки за учебен срок	X клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език	XI клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език	XII клас по учебен план с разширено изучаване на китайски език
Устни изпитвания и участие в работа в клас	минимум 2 оценки	минимум 2 оценки	минимум 2 оценки
Писмени задачи в клас и домашни работи	минимум 1 оценка	минимум 1 оценка	минимум 1 оценка
Контролна работа	1 оценка	1 оценка	1 оценка
Класна работа	1 оценка	1 оценка	1 оценка
Работа по проекти	1 оценка	1 оценка	1 оценка

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ, ПРЕДВИДЕНО ЗА ДО 126 УЧЕБНИ ЧАСА

Препоръчва се за изучаване в избираеми и/или факултативни учебни часове от училищния учебен план.

Тематични области	Очаквани резултати (компетентности по четирите)	Нови знания
-------------------	--	-------------

	основни умения: слушане, четене, говорене и писане)	
<p>I. Аз и другите</p> <ul style="list-style-type: none"> Аз и моят свят (семейство, училищна среда) Междоличностни отношения (чувства, емоции) Социална среда и ценностна система (начини на общуване – реално и виртуално общуване, речеви етикети) <p>II. Светът около мен</p> <ul style="list-style-type: none"> Моето родно място – минало, настояще, бъдеще, забележителни личности Моите мечти и представи за бъдещето (образование, професия, дом, семейство) Наука и научни постижения (известни учени и техният принос, 	<p>СЛУШАНЕ Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> да разбира съществената информация от изказвания и ограничени по обем текстове по изучаваните тематични области, представени с нормално темпо на речта и стандартно произношение; да проследява разговор по изучаваните тематични области между носители на езика, като разбира комуникативните намерения и идентифицира лицата (цел, адресат), темата на разговора, мнения и чувства; да разбира общия смисъл на информацията от средствата за масово осведомяване; да подбира конкретна информация от съобщения, реклами, менюта, инструкции, разговори (и по телефона), разписания на влакове, автобуси, самолети; прогнози за времето; да разбира основна информация от несложни текстове от по-широки области на обществения живот, съдържащи общоупотребявана лексика и представени с ясна дикция и нормално темпо на речта; 	<p>ФОНЕТИКА Усвояване на фонологични модели и интонация, близки до тези на носителите на китайски език</p> <p>ГРАМАТИКА I. МОРФОЛОГИЯ И СЛОВООБРАЗУВАНЕ</p> <ol style="list-style-type: none"> Съществителни Местоимения Глаголи (пълнозначни и модални) Прилагателни Числителни Класификатори Наречия Предлози Следлози Съюзи Образуване на същ., глаголи., прилагателни и др. части на речта посредством композиция – съчинителни и подчинителни модели. Словообразуване посредством формантите за същ. – лица: 人, 师, 生, 员, 商, 手; предмети явления: 品, 件, 机, 器, 学, 性, 法, 式, 形, 型, 业, 心, 来, 店, 感 и др. Субстантивация на различни части на речта с помощта на -的. Резултативни глаголи. Формантите 起, 回 и 上 (上去, 上来), 下 (下去, 下来), 进, 出, 过, 起 (起来), 出 (出来), 开 (开来, 开去), 来, 去, 着 zháo, 见, 开, 去, 掉, 光, 遍, 死; форми за (не)възможност. Редубликация на глагола и прилагателното, смислово отражение и роля.

<p>иновационни технологии)</p> <p>III. Всекидневие</p> <ul style="list-style-type: none"> Облекло и мода (модни предпочитания и тенденции) Кулинарно многообразие Интереси, увлечения (музика, книги, кино, спорт) Изкуство (емблематични представители на изкуството и културата и техни произведения) <p>IV. Здраве и здравословен начин на живот</p> <ul style="list-style-type: none"> Здравословно хранене. Физическа активност и здраве 	<ul style="list-style-type: none"> да открива връзки между сведения и събития; да разбира общото съдържание на откъси от филми, представени на стандартен език; да използва компенсаторни стратегии. <p>ЧЕТЕНЕ Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> да извлича основна информация от автентични, съответстващи на езиковото ниво и/или адаптирани художествени и научнопопулярни текстове по изучаваните тематични области и по актуални събития, написани на стандартен език; да разбира комуникативното намерение на автора (цел, адресат), като определя темата, разграничава съществените моменти, проследява сюжетната линия, разграничава персонажите; да открива необходимата информация в обяви, реклами, менюта, рецепти, разписания, инструкции, програми на радио, телевизия, кино, театър, концерти и др.; да разбира конкретна информация от писма, покани и електронни съобщения, определяйки 	<p>16. Заемане на думи – фонетичен, хибриден, семантичен начин (калкиране) и типове заети думи. С включването на този материал се цели да се разшири обемът на речниковия състав усвояван от учениците, за да могат те по-пълно и свободно да се изразяват на китайски език.</p> <p>II. МОРФОСИНТАКСИС</p> <p>17. Конструкции с глаголно сказуемо с едно допълнение: транзитивна; за местоположение; за отношение; Подлог и допълнение за субект и обект на действие; за местоположение; за отношение.</p> <p>18. Второстепенни (факултативни) елементи на изречението: Определение – към съществително (定语); Определяемо – съществително, глагол (中心语); Предсказуемо обстоятелствено пояснение (状语)</p> <p>19. Функции на количествените прилагателни 多 и 少. Глаголни значения.</p> <p>20. Конструкция със сказуемо-глагол за даване с две допълнения: S 把 A 给 B. Подлог- субект на даване. Допълнение за предмет на даването. Допълнение на получателя.</p> <p>21. Ограничения откъм употреба в конструкцията с 把 на модални думи и отрицания с глаголи за транзитивно действие и даване (把字句(3) – (他把书【愿意】给我、他把东西【没有】弄乱, но може ФЕ “把人不当人看”)</p> <p>22. Конструкция с глаголи, въвеждащи и оценяващи информацията. (他想我不知道。)</p> <p>23. Конструкция глагола 有.</p> <p>24. Изразяване на сравнение посредством 没有: A 没有 B(那么)+ 形容词</p>
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Здравословни навици и поведение <p>V. Природа и екология</p> <ul style="list-style-type: none"> • Природни чудеса и забележителности • Диви животни • Екотуризм – защитени природни обекти. Екологични организации и инициативи <p>VI. Моята родина и светът</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аз – гражданин на Европа и света • Пътуване, ваканция, туризъм (планиране, впечатления и преживявания) • Регионални празници и традиции • Приносът на моята родина в световното 	<p>изразените в тях намерения, желания и чувства;</p> <ul style="list-style-type: none"> • да проследява логическата и хронологичната последователност на събитията в текстове, свързани с изучаваните тематични области; • да използва компенсаторни стратегии, като се ориентира по илюстрациите, заглавието и контекста, спецификата на конкретния текст, интернационалната лексика. <p>ГОВОРЕНЕ Ученикът може: При диалогична реч</p> <ul style="list-style-type: none"> • да участва в разговор (вкл. в подготвено кратко интервю) по изучаваните тематични области и по теми, свързани с интересите му, в съответствие с комуникативната задача; • да търси, да дава информация и да договаря съвместна дейност, във връзка с изучаваните тематични области; • да започва, да поддържа и да завършва разговор по познати теми, да обменя конкретна информация, да изразява мнение, съгласие или несъгласие със събеседниците; 	<ol style="list-style-type: none"> 25. Риторичен въпрос: 反问句 26. Серийна конструкция с два глагола (连动句): варианти 他有病不能来学校; 妈妈上街买菜了 27. Конструкция с глаголи за съществуване или появяване – постпозитивен субект и препозитивен елемент за място и/или време. 28. Редубликация на прилагателно: 形容词的重叠. Сказумни и определителни функции. 29. Видове препозитивно сказуемно обстоятелствено пояснение (状语): ...+地+谓语 30. Видове постпозитивно сказуемно определение (补语) (2): ... 谓语+得+形容词 или др. словосъчетания. 31. Конструкция с глагола ба (把字句(4): „свързвам / отделям А с/от В“ (把 А 同 (和, 与, 跟) В 统一起来/分开来) 32. Резултативни глаголи от смесен тип: пълнозначен глагол + 开、到、得、住 и др. Сказуемни функции. 33. Особености на словообразуването на числата над 10 хиляди. в китайския език 34. Каузативна конструкция (兼语句(2): с главно сказуемо пълнозначни глаголи “派”、“命令”、“吩咐”、“禁止”、“请求”. 35. Глаголни класификатори за кратност на съответното действие – специализирани (专用动量词): 次、回、遍、趟、顿、阵、番、遭、场、下; като функция на същ.: (借用动量词): 洗一水、打一针、画一笔、咬一口; като форма на гл. 看一看、摸一摸、听一听.
--	---	--

<p>културно-историческо наследство</p> <p><i>В определени уроци да има елементи и/или рубрика за културата на КНР, както и интегрирани въпроси и теми от областта на гражданското образование и устойчивото развитие. Да има активно приложение на ИКТ в урочната дейност. Изкуствата и технологиите да са представени в дейностите.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • да споделя преживявания и да изразява чувства (интерес, удивление, радост и др.); • да говори относително гладко, без прекалено големи паузи, с произношение и интонация, близки до нормите на езика и ненарушаващи разбирането; • да използва разнообразни езикови средства, речево поведение, регистър на общуване и компенсаторни стратегии. <p>При монологична реч</p> <ul style="list-style-type: none"> • да представя информация по познати и свързани с интересите му теми, като изтъква същественото; • да разказва накратко случки, събития, преживявания, да описва лица, места и явления; • да преразказва кратки текстове, като използва опорни точки или илюстративен материал; • да представя плановете и намеренията си, като посочва мотиви и се аргументира; • да говори относително гладко, без големи паузи, с произношение и интонация, близки до нормите на езика и ненарушаващи разбирането; • да използва компенсаторни стратегии. 	<p>36. Аспектуалният експериментален показател за минало време и свършен вид 过.</p> <p>37. Аспектуалният перфективен показател за свършен вид и минало еднократно време или промяна на ситуацията 了.</p> <p>38. Конструкции за близко бъдеще време: 要 ... 了; 就要 ... 了; 快要 ... 了; 快 ... 了</p> <p>39. Постпозитивни сказуемни определения V/A 得- (饿得不行) и модификатори (热坏了) за степен на признака (程度补语).</p> <p>40. Сравнителна конструкция с предлога 比 със сказуемо прилагателно и постпозитивно количествено определение: A 比 B+形容词 + колич. определение (数量补语)</p> <p>41. Конструкция с глаголи за насочено движение в пространството и времето с втори елемент 到;</p> <p>42. Конструкция с глаголи от модела “V 在” за местоположение „A(放)在 B“;</p> <p>43. Конструкция за преместване с предлога ба (把字句) (1): с глаголи от модела “V 在” с две допълнения: “ поставям, премествам обект А на място В” “ 把 А 放在 В”;</p> <p>44. Конструкцията „давам А на В“ със сказуемо-глагол от модела “V 给” с две постпозитивни допълнения. (他送给了我一个礼物)</p> <p>45. Конструкцията „давам А на В“ с изнасяне на допълнението А пред сказуемо-глагол от модела “V 给” с предлога ба (把字句) (2): “ 把 А 交给 В”.</p> <p>46. Конструкции с глаголи със значение „вземам А от В“ “ 拿 В 的 А、跟 В 拿 А”.</p>
--	---	---

ПИСАНЕ**Ученикът може:**

- да създава логически свързан и правилно структуриран текст по изучаваните тематични области, по актуални или интересувачи го теми в съответствие с комуникативната задача;
- да създава текст по опорни точки, ключови думи или илюстративен материал (графично изображение, таблица, карикатура, комикс) в съответствие с комуникативната задача;
- да посочва мотиви и да се аргументира;
- да води лична кореспонденция;
- да разказва накратко конкретни събития, случки и преживявания от личния си житейски опит, да изразява мнение и споделя опит;
- да преразказва текст по опорни точки или илюстративен материал;
- да попълва формуляри, анкети, да създава стандартен автобиографичен текст;
- да съставя план на съдържанието на прочетен или чул текст, да изразява отношение и да коментира;
- да използва правопис и пунктуация, които не затрудняват

47. Изречения със страдателен залог с граматически маркери: 受事者+被(让、给、叫)+施事者+谓语+了 (杯子被他打破了)
48. Изречения със страдателно значение без граматически маркери: 受事者+谓语+了 (机器修好了)
49. Настояще продължително (съпътстващо) действие и състояние със суфикса 着
50. Конструкцията 把 A 作为 B „наричам A – B, „превръщам A в B“ (把字句(2)):
51. Конструкция със казуемо за отношение 是
52. Рамкова конструкция за емпфаза на казуемото 是 ... 的.
53. Конструкция с глаголи за съществуване и появяване – постпозитивен субект в препозитивно място или време.
54. Сравнителна конструкция за сходство или тъждество: A 跟(和, 象) B (不)一样
55. Подчинени съждения с конструкцията за отстъпка “макар ... , но ... “ (虽然... , 但是...)
56. Конструкции с глаголите със значение „свързвам A с B“ и „разделям A от B“.
57. Изречения с изнесено в темата допълнение (这个我当然知道).
58. Конструкция с последователни съчинени съждения „не само..., но и ... “ (不但...而且...)
59. Едновременност на действия и състояния: 又...又...; 一边... 一边...; 一面... 一面...;
60. Изразяване на хипотетични причинно-следствени и отношения с конструкцията 如果...就...

	<p>разбирането и са съобразени с нормите на езика.</p> <p>Всеки писмен текст трябва да е с обем в рамките на 170-200 думи.</p>	<p>61. Хипотетични причинно-следствени отношения с конструкцията: 只要...就...</p> <p>62. Съотнасяне на две паралелни действия, състояния, характеристики чрез съпоставителните съюзи 既 ... 又...</p> <p>63. Изречения с глаголи-предлози (в едната и другата им функция).</p> <p>64. Образоване и употреба на специфични местоимения, например възвратни (自己), неопределителни (某 (某个、某一)、有人、有什么、有谁、什么都、谁都、哪里都) и др. под..</p> <p>65. Безподложни изречения 无主句.</p> <p>66. Конструкцията 连 A 都/也 (不/没) V, 何况 B 呢 за емпфаза на обекта в контрастно сравнение.</p> <p>67. Изразяване на пълно отрицание чрез конструкцията: 一 + (定语) + 名词+ 也/都 + 没/不 + 动词 (一句话也没说)</p> <p>68. Отстъпително-противопоставителни отношения изразени чрез конструкцията: 就是... , 也 ...</p> <p>69. Изразяване на непосредствена последователност на две действия с конструкцията: 一... 就 ...</p> <p>70. Избирателно подчертаване / изключване на даден елемент и утвърждаване на последващ такъв в сложното изречение: 除了... (以外), 还/都/也 ...</p> <p>71. Промяна на степен вследствие на промяна на обстоятелства: 越 ..., 越 ...</p> <p>72. Емпфаза на допълнението чрез инверсия.</p> <p>III. ПИСАНЕ И ПРАВОПИС</p> <p>73. Изписване на морфемите-думи според фонетичната азбука „пинин“; Заучаване на 235 основни елемента и ключове за съставяне на китайските йероглифи.</p>
--	---	---

	<p>74. Видове йероглифи според структурата им – Шестте категории (六书): пиктограми (象形), указателни (идеограми) (指事), асоциативни комплекси (съставни идеограми) (会意), видеоизменени (转注), заимствани (假借) и фоноидеограми (形声);</p> <p>75. Структура на йероглифите, тип идеофонограми – смислови ключове и фонетици;</p> <p>76. Основни черти; ред на изписване на чертите в йероглифа (черторед);</p> <p>77. Пунктуационни особености и графично оформление на текста.</p> <p>IV. ЛЕКСИКА</p> <p>Включва основни лексикални единици по предвидените от програмата тематични области.</p> <p>Основни тематични групи на лексиката:</p> <p>78. държави, националности, езици;</p> <p>79. чувства, емоции;</p> <p>80. задължения и отговорности;</p> <p>81. здравословно състояние и медицински услуги;</p> <p>82. магазини, услуги;</p> <p>83. обществени сгради;</p> <p>84. заведения за хранене;</p> <p>85. природни явления, метеорологично време;</p> <p>86. ваканция, туризъм и пътуване;</p> <p>87. транспортни средства;</p> <p>88. културни и исторически забележителности в България и КНР;</p> <p>89. празници и традиции в България и КНР.</p> <p>Включват се елементи от речевия етикет: поздрав, обръщение, представяне, запознаване, сбогуване, извинение, съгласие/несъгласие, благодарност, молба, покана, поздравление,</p>
--	---

		пожелания за празници, предложения и планиране на съвместна дейност, желания и предпочитания, мнения и препоръки, преценка и изводи, разказване и описание, съпоставителна характеристика.
--	--	--

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ ЗА УЧЕБНА ГОДИНА

Годишен брой часове в IX клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език – 36 часа

Годишен брой часове в X клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език – 90 часа

За нови знания	50%
За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности	45%
За контрол и оценка	5%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки за учебен срок	IX клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език	X клас по учебен план с интензивно изучаване на китайски език
Устни изпитвания и участие в работа в клас	1 оценка	1 оценка
Писмени задачи в клас и домашни работи	1 оценка	1 оценка
Контролна работа		1 оценка
Работа по проекти	1 оценка	1 оценка

Не се поставят оценки по китайски език, предвиден за изучаване във факултативните часове от училищния учебен план.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Тази програма дава възможност на учителя да прилага различни подходи, методи и стратегии на обучение за стимулиране на индивидуалното развитие на учениците и самостоятелност при учене, както и за насърчаване на мотивацията им в перспективата на ученето през целия живот.

Обучението по китайски език дава възможност ученикът:

- да развие езикови, социокултурни и ключови компетентности;
- да прилага на практика изучавания език: да чете, да разбира устна реч, да общува, да се изразява в писмена и устна форма;
- да изгради положително отношение към изучаването на китайски език и култура.

ПОДХОДИ И МЕТОДИ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО ПО КИТАЙСКИ ЕЗИК

Обучението се осъществява чрез:

- прилагане на личностно-ориентирано обучение, което позволява индивидуализиран и диференциран подход;
- прилагане на комуникативен подход с акцент върху практическата насоченост на обучението;
- формиране на базова култура на личността: нравствена, правна, естетическа, физическа, култура на труда, на общуването;
- развиване на творчески умения и независимо мислене на учениците;
- принципа на преподаване от лесно към трудно, от изучено към ново, като работата се основава на личния опит и изучаваното по другите учебни предмети и новият материал се съпоставя с изучения;
- **интегрирано изграждане на четирите езикови умения с акцент върху развиването на говорните компетентности;**
- общуване в клас на китайски език (български език се използва при необходимост);
- изграждане на нагласа за межкултурно общуване, развиване на толерантност и интерес към други култури и модели на поведение, както и на чувство за национална идентичност при изучаване на социокултурната информация за КНР.

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
УМЕНИЯ ЗА ОБЩУВАНЕ НА ЧУЖДИ ЕЗИЦИ	интегрирано изграждане на четирите езикови умения: слушане, говорене, четене и писане чрез разбиране и съставяне на устни и писмени послания, разбиране и изразяване на мисли, факти, мнения, чувства и отношения както в устна, така и в писмена форма в предвидими и познати ситуации; използване на помощни материали и техника.
КОМПЕТЕНТНОСТИ В ОБЛАСТТА НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК	обогатяване на лексиката и осмисляне на отделни граматически категории, развиване на усет за правилен избор на езикови форми, подходящи за конкретен контекст, връзка с учебен предмет български език и литература.
МАТЕМАТИЧЕСКА КОМПЕТЕНТНОСТ И ОСНОВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ПРИРОДНИТЕ НАУКИ И НА ТЕХНОЛОГИИТЕ	дейности за запознаване с основни математически действия и концепции и с основни принципи и методи на природните науки и технологиите, както и отражението им върху природната среда, връзка с учебните предмети математика, биология и здравно образование, физика и астрономия, химия и опазване на околната среда и информационни технологии.
ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ	използване на системи за електронно обучение в часовете по китайски език за развиване на езикови умения чрез ИКТ, връзка с учебен предмет информационни технологии.
УМЕНИЯ ЗА УЧЕНЕ	натрупване на знания и опит за осъзнаване на потребност от мотивирано учене и необходимост от постоянно самоусъвършенстване чрез: <ul style="list-style-type: none"> • ролеви игри и симулации; • самостоятелни задачи, отговарящи на индивидуалните интереси на учениците; • представяне на съчинения, стихотворения, песни и пиеси;

	<ul style="list-style-type: none"> • работа по проекти и презентации; • дидактически игри в устна или писмена форма (съставяне на фрази, истории с определени думи, групиране на думи, кръстословици, и т.н.); • извънкласна дейност, обвързана с учебния процес (посещения на кино, театрални или оперни постановки на китайски език, или свързани с културния контекст на китайските страни, изложби, уроци, изнесени сред природата и свързани със заобикалящата среда, участие в училищни и извънучилищни проекти, представления, тържества, срещи с носители на езика и др.); • използване на съвременни и класически средства за обучение: аудио- и мултимедийни материали; печатни материали (разкази, комикси, откъси от книги, проспекти, брошури и др.); • електронно обучение (образователен софтуер, онлайн ресурси), връзка с всички учебни предмети
СОЦИАЛНИ И ГРАЖДАНСКИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	участие в екипни проекти и индивидуални дейности, възпитаване в норми на поведение и изграждане на ценностна система и гражданско самосъзнание; осмисляне на националната културна идентичност чрез опознаване културите на другите народи, връзка с всички учебни предмети.
ИНИЦИАТИВНОСТ И ПРЕДПРИЕМЧИВОСТ	работа в екип и изпълнение на индивидуални задачи, приучаване към спазване на срокове, развиване на новаторско мислене и приемане на нови идеи, връзка с всички учебни предмети.
КУЛТУРНА КОМПЕТЕНТНОСТ И УМЕНИЯ ЗА ИЗРАЗЯВАНЕ ЧРЕЗ ТВОРЧЕСТВО	дейности за опознаване на националната култура в контекста на световното и европейското културно наследство, проекти, творчески инициативи, участие в постановки, празници и др., посветени на България и на страните на изучавания език, и за развиване на креативност, връзка с учебните предмети български език и литература, история и цивилизации, музика и изобразително изкуство.
УМЕНИЯ ЗА ПОДКРЕПА НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ И ЗА ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ И СПОРТ	дейности, формиращи навици за природосъобразен и здравословен начин на живот, положително отношение към световното и националното културно наследство, връзка с учебните предмети история и цивилизации и физическо възпитание и спорт.